

Urban Hansen II:

“... AT KUNNE KNYTTE DE NØDVENDIGE KONTAKTER”

Af Iben Bjørnsson

Dette er anden artikel ud af tre om Urban Hansen karrierevej i den Socialdemokratiske bevægelse. I hele ‘serien’ forfølges spørgsmålet om, hvad var det for et parti, der skabte politikerne og hvad der skulle til for at komme til tops i det. I denne artikel søges spørgsmålet besvaret ved at se på Urban Hansens tid i den københavnske fællesledelse og AIC. Fokus i tredje artikel vil være hans tid i Folketinget og borgerrepræsentationen indtil han blev socialborgmester.

I sidste nummer af Arbejderhistorie fulgte vi Urban Hansen gennem DSU i Næstved og Sydsjælland, til 9. kreds på Amager, der under hans ledelse blev delt i to, hvoraf han blev leder for Sydkredsen samt de to kredsers fællesbestyrelse. Vi sluttede af med besættelsens efterspil, hvor menige medlemmer luftede så megen utilfredshed med Socialdemokratiets politik under besættelsen, at det nær havde kostet kredsens folketingskandidat Johannes Kjærboel hans kandidatur. Vi så, hvordan Urban Hansen hjalp til med at afværge dette på trods af, at kredsens medlemmer foretrak ham som deres folketingskandidat. Jeg konkluderede, at det var denne loyalitet mod partiets officielle linje, organisatorisk talent og et utal arbejdstimer lagt i partiets tjeneste, kom-

bineret med hans popularitet blandt kredsmedlemmerne, der hjalp ham hurtigt til tops i kredsen. Denne artikel vil handle om hans karriere i bevægelsen uden for kredsen, dvs. over kredsniveau.

Jeg konkluderede, at Socialdemokratiet i Urban Hansens organisatoriske skolingstid var et strengt hierarkisk og disciplinært parti, og at brud på denne disciplin ikke var vejen frem for den, der ønskede en videre karriere i partiet. Til grund lagde jeg særligt Robert Michels' teori om politiske partier som organisationer, hvor arbejdsdeling, specialisering og topstyring gjorde organisationen mindre demokratisk, og tilføjede, at valghandlingerne ved bl.a. kongresser og generalforsamlinger, samt ikke mindst de resultater, som Socialdemokratiet skaffede deres vælgere og medlemmer, tjente til at legitimere den centralistiske organisationsform.

I denne omgang skal vi rykke det teoretiske fokus lidt: for en forudsætning for, at organisationen som Michels beskriver, er de mennesker, hvem den rette adfærd imponerer. Man kan være nok så flittig og loyal, men hvis man ikke bliver bemærket af folk med mere magt end en selv, bliver man sjældent udvalgt til forfremmelse eller særlige poster. Og efterhånden som man kom op i rækkerne i Socialdemokratiet, kom man længere væk fra poster, som menige medlemmer kunne have indflydelse på. Des vigtigere blev forbindelser blandt den øvrige ledelse.

I den første artikel nævnedes jeg kort *netværket*: det som jeg og andre tidligere – måske lidt drillende – har beskrevet som *the old boys' network*, og som den svenske politolog Astrid Hedin redegør for i *The Politics of Social Networks*.¹ Netværket er afgørende for, hvilken plads individet kan indtage i en politisk organisation. Ifølge Hedin er det de personlige relationer, som strukturerer samarbejde, rekruttering og positionering i organisationen.² Ved siden af organisationens formelle struktur og regelsæt hersker de reelle.

I kernen af relationerne er tillid. Hvem kender man? Hvem ved man er dygtig og har den rette indstilling? Hvem kan man stole på? En tendens til at have størst tillid til folk, som ligner en selv, gør endvidere, at homogenitet og konformitet bliver belønnet.³ Netværket reproducerer således sig selv, samtidig med at det er bærer af en række normer, der er afgørende for tillid og sammenhængskraft. I det omfang der sker ændringer, er det ofte i forbindelse med et generationsskifte.⁴

Efterkrigstid

Efterkrigstiden markerede starten på Urban Hansens virkelige politiske

karriere. Partilivet havde været amputeret i krigsårene, men han havde vist sig som en af partiets aktive og trofaste støtter. Nu var han blandt dem, der stod forrest i forfremmelseskøen. Han blev indstillet til partiets hovedbestyrelse i oktober 1945 og blev 2. suppleant. I 1947 afgik tre medlemmer ved døden, og Hans Hedtoft kunne således officielt byde Urban Hansen velkommen til hovedbestyrelsen den 5. oktober.⁵ Det var en kulmination på to efterkrigsår, hvor hans stjerne stød og hurtigt steg indenfor den københavnske partibevægelse.

9. Kreds syd, som Urban Hansen byggede op, udviklede sig tilfredsstillende. Umiddelbart efter krigen blev kredsen udnævnt til at være den femte bedst organiserede i København (ud af 18). Hvordan dette målttes vides ikke, men det var et resultat, der stillede Urban Hansen i et positivt lys, særligt i betragtning af at kredsen var så ny. I starten af 1948 overhalede den nordkredsen i medlemstal, og i sommeren 1948 var det københavnsområdet's tredjestørste kreds.

Urørlig virkede han også: ved generalforsamlingen i februar 1948 genvalgte han enstemmigt som kredsformand. Populær var han stadig – men han havde fået mere temperament. De tilfælde blev flere, hvor han skar igennem og tog en beslutning uden at gøre en sag til genstand for drøftelse eller afstemning i bestyrelsen.⁶

Fællesledelsen

Hvervet som kredsformand (som han fik i 1941) gav Urban Hansen adgang til det, der i daglig tale kaldtes *Fællesledelsen*: et koordinerende organ for alle de københavnske kredsledelser. Det bestod oprindeligt af to halvårslige formandsmøder, men i vinteren 1941-1942, altså kort efter hans tiltræden, var Urban Hansen med til at reorganisere Fællesledelsen under navnet 1. Distriktsorganisation. Selvom dette navn aldrig rigtigt blev taget i brug – man fortsatte med at kalde det Fællesledelsen, indtil det senere skiftede navn til Socialdemokratiet i Hovedstaden – var ændringen betydelig, idet man oprettede et fællesudvalg bestående af en snævrere kreds end formandsmødet. Fællesudvalget mødtes månedligt, hvor formandsmødet kun afholdtes halvårligt. Det blev således et *de facto* ledende arbejdsudvalg bestående af to repræsentanter for hver af de tre storkredse (søndre, østre og vestre) samt deltagelse fra partiledelsen i form af partisekretær og partiformand. Reelt betød det en centrering af Fællesledelsens magt på færre hænder med det forbehold, at større beslutninger skulle godkendes af formandsmødet.

Fællesledelsens formand havde siden 1938 heddet Lars M. Olsen (formand for 11. kreds Nørrebro, forlagssekretær på Fremad, bestyrelsesmedlem i AOF, borgerrepræsentant, MF, hovedbestyrelsesmedlem, mm.), og han knyttede hurtigt Urban Hansen til sig i Fællesledelsens top – de to kendte hinanden fra DSU-tiden, hvor de havde siddet i hovedbestyrelsen sammen, og som redaktør af DSU's blad Rød Ungdom havde Lars M. Olsen ofte besøgt Næstved og Sydsjællandskredsen i Urban Hansens formandstid.⁷ Lars M. Olsen blev ligeledes formand for det ny fællesudvalg, med Ejgill Jørgensen (kasserer, 12. kreds, assistent i Socialdemokratisk Forbund, mm.) som kasserer. Urban Hansen blev valgt som udvalgets sekretær.⁸ Således var han nu placeret på en central post i det københavnske partimaskineri.

Egentlig var Fællesledelsen tænkt som oplysende og koordinerende organ og arrangør af fælleskøbenhavnske arrangementer. En af de sager, som fællesudvalget tog op umiddelbart efter dets dannelse i 1942, skulle blive et af bevægelsens mest holdbare varemærker: et folketeater i København. Efter nogle år med en løs organisering af forestillinger vedtoges det, at oprette en teaterforening til at udbyde forestillinger og assistere lokale teaterorganisationer. Navnet var Arbejdernes Teater-Central, forkortet ARTE, og dens stiftere var Fællesledelsen, Arbejdernes Fællesorganisation i København og Arbejdernes Radioklub i København, med Arbejdernes Oplysningsforbund og Studenterorganisationen Frit Forum på sidelinjen.⁹ Foreningen blev en af Danmarks største kulturinstitutioner. Det fik desuden som leder i 1972-97 Kjeld Hansen – Urban Hansens søn.

Det skete dog også, at arbejdsfordelingen mellem Fællesledelsen og partiledelsen ikke altid var helt klarlagt, fordi Fællesledelsens ressortområde – fælles partiarrangementer i hovedstaden – ofte havde en størrelse, der gjorde dem interessante for partiledelsen. Et eksempel herpå sås i sommeren 1945, hvor Urban Hansen fik den idé, at Fællesledelsen skulle holde en række friluftsmøder i forbindelse med kongressen i august, hvor udenlandske gæster alligevel var i byen og dermed kunne stille op som talere. Idéen var så god, at partiledelsen ville være med og ønskede ansvaret for det afsluttende møde i Fælledparken, hvor trækplasteret var de tre skandinaviske statsministre Vilhelm Buhl, Einar Gerhardsen (Norge) og Per-Albin Hansson (Sverige). Lars M. Olsen insisterede på, at mødet var udtænkt og planlagt af fællesudvalget, og fællesudvalget ville stå for at lede det. Man endte med at gøre det i fællesskab.¹⁰

Kompetencerne øges

Sager som disse kombineret med det forhold, at Fællesledelsen *de facto* øgede sine egne kompetencer og i stigende grad formulerede rent politiske tiltag gjorde, at formandsmødet i maj 1945 nedsatte et udvalg til, i samarbejde med partiledelsen, at se på endnu en reorganisering og ændring af vedtægterne. Udvalget bestod foruden Lars M. Olsen og Urban Hansen bl.a. af Villy Heising (fmd. 12. kreds, borgerrepræsentant, i bestyrelsen for AOF, ansat på Bryggeriet Stjernen) og Ejgill Jørgensen.¹¹

Det handlede i bund og grund om to ting: finansiering og beslutningskompetence. Hidtil kom pengene fra partiledelsen, og administrative opgaver blev udført af partikontoret, mens organisering og planlægning blev varetaget af fællesudvalget. En fordelagtig ordning, som bl.a. Urban Hansen gerne så fortsat, men som partiledelsen ikke var helt tilfreds med – den betalte gildet, men havde minimal indflydelse på, hvad den fik for pengene.

Alternativerne var større finansiel uafhængighed ved at indføre kontingent – ikke ret populært i kredsene – eller at overføre større beslutningskompetence til partiledelsen. Den sidste løsning var til gengæld ikke ret populær i Fællesledelsen, som ønskede videre beføjelser; i bund og grund ønskede den hovedansvaret for alt partiarbejde i København. Det var da også bundlinjen i det forslag, udvalget kom frem til. Partiledelsen var villig til at overdrage mere autoritet til Fællesledelsen, men Hedtoft insisterede på, at så skulle udgifter fra partiet godkendes enkeltvis i stedet for, som fællesudvalget ønskede, at have form af et fast bidrag. Der var ingen vej uden om at sponsorere en del af aktiviteten via kontingent fra kredsene – af de to onder valgte man altså det, som gjorde Fællesledelsen mest magtfuld. Man enedes dog om, at partiet fortsat betalte for “Fælles partimæssige Opgaver”, f.eks. opstilling af kandidater til valg og valg- medlems- og partiagitation. Desuden kunne partiledelsen pålægge distriktsorganisationen opgaver. Derudover ønskede – og fik – fællesudvalget repræsentation i AIC (se nedenfor), de socialdemokratiske klubbers fællesledelse, Social-Demokratens kontrolkomité og partiets forretningsudvalg.¹²

Atter blev fællesudvalget altså tilført mere magt, og atter havde Urban Hansen været central i udarbejdelsen af den ny struktur. Det var ikke hans første organisatoriske svendestykke, men det var måske det hidtil mest givende i form af indflydelse. Nu var han i en central position til at udstikke kursen for den københavnske partivirksomhed – med betydeligt flere beføjelser end arrangementskoordination.

Det var ikke en position, han lod gå til spilde: efter krigen blev han oftere og oftere en udfarende og ledende kraft i fællesudvalgets regi, ligesom han som regel var blandt dem der blev valgt til udvalg eller til at løse særligt opståede problemer. Han fik kontinuerligt mere ansvar for stadigt flere forskelligartede opgaver.

En af disse var at arrangere kurser i organisations- og partiarbejde for kredsformænd, -bestyrelsesmedlemmer og aktivgruppeformænd. Det skete i samarbejde med AOF, hvor Lars M. Olsen og Villy Heising allerede sad i bestyrelsen.¹³ Som talere og gruppeledere trak han på folk som H.C. Hansen (hans personlige ven), Alsing Andersen (der som vikarierende partiformand for Hans Hedtoft ind til 1945 og derefter som partisekretær var med i fællesudvalget), Alfred Bjørklund (formand for Arbejdernes Fællesorganisation i København, medl. af hovedledelsen i Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, nyvalgt borgerrepræsentant sammen med Urban Hansen i 1946, mm.) og Børge H. Jensen (sekretær i AOF København og formand for DSU København, i hvis bestyrelse Fællesledelsen havde en repræsentant: Urban Hansen).¹⁴ Det var nu altså Urban Hansen, der – med lidt hjælp fra vennerne – stod for den organisatoriske skoling af Københavns ledende partifolk. Vi

Billede fra et af de kurser Urban Hansen arrangerede. Fra venstre Børge H. Jensen, Lars M. Olsen, Ejgill Jørgensen og Urban Hansen.

Fra 1. Distriktsorganisations virksomhedsberetning for 1950.

kan roligt gå ud fra, at han videregav de principper, han selv var skolet i samt de organisationsprincipper, han arbejdede efter.

Fra 1. januar 1950 skiftede Fællesledelsen igen organisationsform, hvilket betød bestyrelses- og forretningsudvalgsmøder i stedet for formands- og fællesudvalgsmøder og nedsættelsen af et endnu mindre arbejdsudvalg, der reelt indskrænkede den daglige ledelse på meget få hænder – Urban Hansen, Lars M. Olsen, Ejgill Jørgensen og Villy Heising. Til bestyrelsen blev tillige føjet formanden for arbejdernes fællesorganisation i København (Alfred Bjørklund) for at få bedre samarbejde med fagbevægelsen. Og det virkede tilsyneladende – i april 1950 roste Bjørklund den nye organisationsform og erklærede, at samarbejdet mellem det københavnske parti og fagbevægelse var intimt og fortræffeligt.

Desuden indførtes foruden stillingen som “almindelig” sekretær (der overgik til Villy Heising) en “organisationssekretær” – Urban Hansen.¹⁵

Aldersrenten

Som allerede antydte tog Fællesledelsen – og særligt fællesudvalget – politiske initiativer, før det egentlig var sanktioneret i vedtægtsændringerne af 1946. Bl.a. deltog man i møder med socialdemokratiske borgerrepræsentanter og magistratsmedlemmer på Københavns Rådhus (som var i overtal), hvor man således havde direkte adgang til bystyret.

I denne konstellation fik Urban Hansen en forsmag på politikformulering og -gennemførelse. Hans første rigtige “sag” blev spørgsmålet om aldersrenten. At han valgte denne mærkesag, skyldtes formentlig at 9. kreds var rig på ældre medborgere. I 1939-40 var ældreboligerne Sundparken blevet opført, og i 1944 husede kredsen ca. 1400 aldersrentemodtagere.¹⁶

Aldersrenten, datidens understøttelse til fattige ældre (afløst af folkepensionen i 1956), blev udmålt i kommunalt regi efter statsligt udstukne retningslinjer. I besættelsens første år blev rådighedsbeløbet fra statslig side jævnlige hævet i takt med de stærke prisstigninger, og der blev indført en række tillæg.¹⁷ Eftersom beløbet fra staten lå fast, kunne yderligere lempelser kun ske via en nedsættelse af kommuneskatten, og det var her, Urban Hansen satte ind: i 1941 han tog sagen op i Fællesledelsen, som støttede ham, og en samlet henvendelse blev rettet til Københavns Skatteråd, hvis formand var borgmesteren for 2. afd. (Hospitalsborgmesteren), Julius Hansen (S).¹⁸ Efter at have været en tur forbi overborgmester Viggo Christensens (S) bord endte sagen med en velvillig indstilling fra magistraten. For at det kunne gennemføres,

måtte loven om indkomstskat i København (fra 1910) dog ændres, hvilket København, Frederiksberg og Gentofte kommuner rettede indstilling til regeringen om. Det resulterede i, at indenrigsminister Jørgen Jørgensen (R) fremlagde lovforslag den 19. februar 1943, der betød ny minimumssatser for årlige indtægter på under 1000 kr. Forslaget nød bred opbakning, med en bemærkning fra den konservative Korsgaard om, at hans parti jo altid gerne fremmede forslag, der sænkede skatten.¹⁹

Urban Hansen oplevede altså et af hans initiativer ikke blot blive velvilligt modtaget af partikammerater på Rådhuset, men også i sidste ende føre til en lovændring (i modsætning til hans kongresforslag fra 1939, der var blevet afføjet af Stauning²⁰). Ikke fordi det var noget kontroversielt forslag – det faldt i tråd med øvrig socialdemokratisk politik og var med tiden formentlig blevet fremsat af en anden, hvis ikke Urban Hansen. Men som det blev, var det hans. Og det var Fællesledelsens pres på magistraten, som havde fået sagen igennem.

Succesen gav ham tilsyneladende blod på tanden, for han var langt fra færdig med sagen. I februar 1944 tog han igen aldersrenten op i fællesudvalget, hvor han anførte, at ændringerne ikke havde bedret situationen for ægtepar, hvor begge ægtefæller modtog aldersrente, og at ældre havde ekstra udgifter til hjælp med husholdning, transport, medicin, mm. Med enstemmig vedtagelse rettede Fællesledelsen igen henvendelse til overborgmesteren og den socialdemokratiske gruppe på Rådhuset.²¹ Det førte til et møde den 14. marts mellem fællesudvalget, overborgmesteren, Julius Hansen og formanden for socialdemokratiske gruppe på rådhuset, Otto Wolff. Her argumenterede særligt Lars M. Olsen og Urban Hansen for yderligere lempelser, bl.a. begrundet med at Skattevæsenet havde givet grønt lys for yderligere nedsættelse i kommunerne, og at andre kommuner (Frederiksberg og flere provinskommuner) allerede benyttede sig af dette. Overborgmesteren ville gerne søge spørgsmålet løst, men han og Julius Hansen mente begge, at det ville være vanskeligt at ændre reglerne uden yderligere lovændring, da det i København løb efter en fastlagt skala. Alsing Andersen, der deltog for Fællesledelsen, havde dog et trumfkort: i sin tid som finansminister (juli-november 1942) havde han undersøgt sagen og mente, at lempelser for ægtefæller kunne finde sted uden lovændring – han tilføjede, at han var sikker på, at de lokale vælgerforeninger gerne ville påtage sig at hjælpe de ældre med det tekniske på selvangivelsen. Lars M. Olsen skyndte sig at bekræfte, at det ville de naturligvis. Og her kunne han have tilføjet, at nogle gjorde det allerede: fra 1942 havde Urban Hansen sørget for, at 9. kreds målrettede en særlig vejledning til at udfylde ren-

temodtageres selvangivelser, så deres skat blev så lav som muligt. Overborgmesteren lovede spørgsmålet undersøgt.²²

Sagen blev løst til fællesudvalgets tilfredsstillelse: Urban Hansen kunne på generalforsamling i 9. kreds i maj 1944 meddele, at aldersrentemodtagere, der søgte om nedsættelse af skatten, kunne regne med at blive imødekommet. Desuden rettede en række kommuner henvendelse til Købstadsforeningen, hvis formand (og tidligere socialdemokratisk minister)²³ H.P. Hansen fik forhandlet en stigning i rådighedsbeløbet med 15 procent på plads med Socialministeriet (hvor Johannes Kjærbøl var minister). Urban fik desuden gennemført en kursusrække for dem, der arbejdede i kredsenes skattebureauer. Kurset blev forestået af fuldmægtige og sekretærer fra Skattevæsenet og betalt af fællesudvalget.²⁴

Aldersrentesagen er, udover at være første gang Urban oplevede reel politisk indflydelse, også et godt eksempel på, at fællesudvalget, også før reorganiseringen i 1946, langt fra blot var en fest- og teaterkoordinator. Og så skadede det formentlig heller ikke, at man havde partifæller siddende i stort set alle relevante instanser.

Internationalisering

Med befrielsen kom også genoptagelsen af Socialdemokratiets internationale kontakter. Også her blev Urban Hansen en udfarende kraft: i august 1945 tog han til Malmø med mandat fra fællesudvalget til at forhandle med Malmøs *arbetarekommun*, som de lokale partiorganisationer hed, om et udvidet samarbejde. Han blev, ifølge Social-Demokraten “vel modtaget hos Svenskerne” som gengældte interessen. Man blev enige om at fremme gensidige besøg, fælles ture, stævner, tillidsmandsudveksling o.lign. I november blev Urban Hansen udpeget som fællesudvalgets faste kontaktmand til de skånske partifæller.²⁵ I årene derpå fulgte også en blomstrende udveksling og kontakt mellem partiapparaterne i de fire nordiske hovedstæder. Fra deltagelse i hinandens møder, konferencer, kongresser, jubilæer og valgkampe over “almindelig” udveksling af mindre grupper med henblik på organisatorisk sparring og fælles aktivgruppemøder til ferieudveksling. Urban Hansen var en primus motor i kontakten og optrådte f.eks. som turlleder på en ferieudveksling for 22 deltagere til Oslo i sommeren 1948.²⁶ Ved kommunevalget i 1950 havde Fællesledelsen besøg af seks mennesker fra Norge, ni fra Sverige, en fra Finland og tre fra Hamborg. Lars M. Olsen gav udtryk for, at nu var det lige ved at være for meget.²⁷

Urban Hansen blev også udvalgt til at tage kontakt til naboerne i syd. I de sidste dage af april og de første af maj 1946 rejste han med bil til Nordtyskland gennem Flensborg og Kiel til Lübeck, Hamborg og Bremen for at skabe kontakt til det nys genetablerede søsterparti i de nordtyske byer.

At dømme ud fra hans rejseberetning er der ingen tvivl om, at det, der gjorde mest indtryk — og som også optog de tyske partifæller — var den sovjetiske administration af den tyske østzone og forholdet til kommunisterne. I øst var sammenlægningen af de kommunistiske og socialdemokratiske partier blevet gennemført (reelt gennemtvunget) blot dage før Urban Hansens besøg. Det skete med skabelsen den 21. april 1946 af Socialistische Einheitspartei Deutschlands – SED – der hurtigt kom under kommunistisk dominans. Urban Hansens kontakt H., som han kendte fra dennes ophold som flygtning i Danmark under krigen, havde opholdt sig i østzonen i tre uger, og det var foruroligende ting, han fortalte: bl.a. at det i østzonen altid “ved russernes mellemkomst” lykkedes at få sammensat politiske og faglige ledelser og forvaltninger, så kommunisterne var i flertal. I hver by holdt en kommunistisk tilidsmand øje med, at alt foregik, som det skulle. Modstandere af “arbejderenheden”, som det kaldtes, blev ofre for en “uhyggelig Hetskampagne”, forfulgt eller deporteret, fortalte H.²⁸

Kommunisterne havde også i Danmark virket for “enheden”, altså en sammenslutning af det kommunistiske og socialdemokratiske parti, hvilket Socialdemokraterne havde afvist med henvisning til kommunisternes manglende demokratiske indstilling. Bedre bevis end det, der nu foregik i Østtyskland, for, at de havde gjort ret, kunne de danske socialdemokrater ikke få. Og H fik da også ret i sine dystre forudsigelser. Socialdemokraterne blev gradvist udrenset, og i 1949 etablerede SED den tyske arbejder- og bondestat, DDR, hvor de enevældigt herskede de næste 40 år.

Urban Hansen skrev: “Enheden er nu en kendsgerning. Skabt paa Baggrund af Besættelsesmagtes [Sovjetunionen, forf.] Bajonetter og alene derved.” Netop at det var Sovjetunionens magt, der muliggjorde den kommunistiske overtagelse af Østtyskland, så han som et kardinalpunkt. I et afsnit om “Tyskland som de allieredes udenrigspolitiske Objekt” er første sætning: “For de Tusinder, der i Dag i det tyske Socialdemokrati vier deres Kræfter til Genopbygningen, er det altoverskyggende Problem: Magtforholdet mellem Øst og Vest.” Den Kolde Krig var måske endnu ikke en fuldbyrdet realitet – men Urban Hansens rejseberetning trækker fronterne ret præcist op. Hans konklusion var (kor-

rekt), at Sovjetunionen søgte at befæste sin stilling i Østeuropa, at "rusificere" Polen og dermed sikre indflydelse "mod Nord til Skandinavien" samt i Østersøen. Han mente, at modvægten måtte være en styrkelse af det vestlige Tyskland demokratisk og økonomisk. Uden et demokratisk Vesttyskland var også Skandinavien i fare. Dermed havde han (igen korrekt) optegnet linjerne for den kolde krig, som skulle sætte sit præg på begge tysklunde og resten af Europa de kommende år.²⁹

Det, der før krigen primært havde haft form af en intern konflikt i arbejderbevægelsen, handlede nu om national og international sikkerhed.³⁰ Intet andet sted end i Tyskland stod den nye kobling mellem arbejderbevægelse og sikkerhedspolitik klarere frem. Sovjetkommunisme havde fået et europæisk ansigt, og det var ikke for kønt. At Urban Hansen efter sin tilbagekomst i stigende grad blev optaget af kommunister, er i dette lys ikke underligt. Hans rapport bærer præg af oprigtig uro.

Arbejdspladserne

At man i Socialdemokratiet var urolige for kommunisterne, var naturligvis ikke nyt, særligt på grund af den mobiliseringsstyrke, de havde vist under besættelsen. Fra arbejdspladserne havde kommunisterne formået at iværksætte landsdækkende oprør til gru for et Socialdemokrati, der anså opretholdelse af lov og orden som afgørende for, at det danske politiske system skulle overleve ikke blot besættelsen, men også befrielsen.³¹

Urban Hansen kredsede vedvarende om spørgsmålet om kontrol af arbejdspladserne. Umiddelbart efter befrielsen, allerede den 15. maj, var han klar med en plan for aktivering af 9. kreds' faglige tillidsmænd.³² Dagen efter Socialdemokratiets valgnederlag i oktober skrev han til H.C. Hansen:

Arbejdspladserne er en Magtfaktor. Vi maa aldeles omgaaende finde frem til, hvorledes vi bliver i Stand til at beherske dem.³³

I efteråret 1944 var HIPA blevet gendannet under navnet Arbejderbevægelsens Informations-Central, AIC (forkortelsen HIPA havde fået noget negative konnotationer, da det mindede for meget om det tyske Hilfspolizei, HIPO). AIC havde de samme opgaver som HIPA: informations- og propagandaspredning for partiet, organisation med henblik på denne opgave og et vist fokus på bekæmpelse af de mere ekstreme politiske fløje. Og eftersom nazismen var væk, var der kun kommunist-

men tilbage. AIC udsendte også propaganda af mere generel art mod de borgerlige partier – særligt i anledning af valg og i tidsskriftet Socialdemokratiske Noter – men i det daglige kom det til at handle meget om kommunister, formentlig på grund af det store fokus på arbejdspladser og fagforeninger, hvor kommunisterne gerne var den eneste politiske modstander.

Netop dette fokus på arbejdspladserne førte til én væsentlig forskel mellem HIPA og AIC: aktivgrupperne, der havde været HIPAs fortrøpper, var efter HIPAs desintegration i 1941 overgået til at have kredsledelserne som primær autoritet og dermed, når der skulle koordineres på tværs af kredsene, Fællesledelsen. Dette arrangement lod AIC fortsætte, selvom organisationen med rette kunne have krævet ledelsen af aktivgrupperne “tilbage”. Når AIC ikke gjorde det, skyldtes det formentlig netop, at organisationen var så optaget af arbejdspladserne, at man i første omgang prioriterede de faglige klubber og et netværk af kontaktfolk, som skulle agitere for socialdemokratisk politik på arbejdspladserne. I efteråret 1946 aftalte partiledelsen med AIC, at aktivgrupperne ikke skulle føres tilbage, men i stedet ligge under partikontoret – hvilket vil sige, at de reelt forblev i Fællesledelsens regi.³⁴

Det betød også, at aktivgrupper endnu var en ubenyttet ressource i det arbejdspladsregi, som AIC stod for. Urban Hansen så dette og blev primus motor for en aktivering af aktivgrupperne på arbejdspladserne: i slutningen af august 1945 foreslog han at sætte et agitationsarbejde i gang på arbejdspladserne i Fællesledelsens regi. Man enedes dog om, at skrive til arbejdernes fællesorganisation i København og AIC om et samarbejde om sagen.³⁵ Modtagelsen var positiv, så den 14. september afgik en skrivelse til aktivgrupperne fra Lars M. Olsen og Urban Hansen. De informerede om, at man, på formandsmødets initiativ, gennem et samarbejde mellem aktivgrupper, socialdemokratiske klubber og AIC, ville forsøge at få “kortlagt” byens arbejdspladser og få styr på, hvem blandt aktivgruppernes medlemmer, der også var tillidsmænd, således at disse kunne inddrages.³⁶ Urban Hansen slog tillige til lyd for, at Fællesledelsen oprettede et fast “distribuerings-Apparat” til propagandamateriale. Her kom man igen ind på AICs område og stødte på det irritationsmoment, at Fællesledelsen endnu ikke var repræsenteret i AICs bestyrelse. Alsing Andersen havde lovet at bringe sagen op, men åbenbart ikke arbejdet hurtigt nok, så i november 1945 gik fællesudvalget selv til AIC med krav om repræsentation.³⁷ Det fik de som nævnt i foråret 1946 med vedtægtsændringen. Eftersom repræsentationen var direkte udsprunget af ønsket om at koordinere indsatsen på arbejds-

pladserne, blev repræsentanten den mand, der brugte mest tid på spørgsmålet: Urban Hansen – som også blev Fællesledelsens repræsentant i de faglige klubbers fællesledelse. En repræsentant i AIC var yderligere en udvidelse af Fællesledelsens magt, som Urban Hansen havde været med til at skabe de organisatoriske rammer for — der havde ikke været nogen repræsentant for de københavnske kredse i HIPAs bestyrelse.

AIC

Den indflydelse som Fællesledelsen – og Urban Hansen – efterhånden havde sikret sig, gav sig udslag i en selvsikkerhed, som tydeligt skinnede igennem på Urban Hansens første møde i AICs bestyrelse i april 1946, til trods for at det ellers nok var en forsamling, der kunne indgyde ærefrygt. Den var sammensat af repræsentanter fra arbejderbevægelsens største organisationer: tre repræsentanter fra partiet, tre fra DSF, en fra Arbejdernes Fællesorganisation i København, Det kooperative Fællesforbund, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, AOF, DSU og Social-Demokratens chefredaktør. Dertil kom revisorer og den faste medarbejderstab, og siden tilkom altså repræsentanter fra klubbernes fællesudvalg og den københavnske fællesledelse. Det var som regel den øverste leder fra hver organisation, som valgtes til repræsentant i AICs bestyrelse, hvilket vil sige, at den bestod af partiets og bevægelsens absolutte top. I 1946-47, da Urban Hansen blev først bestyrelsesmedlem og dernæst ansat, sad han således til møde med bl.a. Hans Hedtoft, H.C. Hansen, Alsing Andersen, Alfred Bjørklund, Eiler Jensen, Einar Nielsen, J.O. Krag, Jørgen Paldam, Kai Lindberg, Per Hækkerup og Peder Tabor. De øvrige medarbejdere var, udover lederen Sigvald Hellberg, senere forsvarsminister Poul Hansen, som Urban Hansen kendte fra DSU, og senere minister Kaj Bundvad. Det er navne som disse, der senere har fået forskere til at tale om AIC som en partiskole, og undertegnede til at påpege, at det nok snarere var omvendt: man blev ikke til noget i partiet, fordi man var forbi AIC – man kom forbi AIC, fordi man allerede var, eller var på vej til at blive noget, i partiet.³⁸

Hvis Urban Hansen således hidtil havde haft for vane at optræde forsigtigt og afventende i nye fora, var det en vane han nu brød. På mødet fremlagde han bl.a. ønske om en indsats for at popularisere partiets program Fremtidens Danmark på arbejdspladserne og tilbød at stille vælgerforeningernes folk til rådighed ved uddeling af tryksager. Han var optaget af, hvordan man fik mest mulig information rundt til

flest mulige hurtigst muligt og mente, at når man, som AIC, rent faktisk havde kontakt til 800 mand til uddeling af propagandamateriale, var det bare om at udnytte den styrke. AIC burde være bedre til at handle i akutte situationer, være udfarende og tage initiativ, f.eks. ved strejker.³⁹ Denne selvsikkerhed vidner om, at han efterhånden havde opnået en betydelig plads i partiapparatet, men kan dog i tillæg skyldes, at H.C. Hansen og Alsing Andersen var til stede, som vi begge kan fastslå, at han havde drøftet spørgsmålet med forinden og sikret støtte til idéen. Støtte havde han i hvert fald brug for: AICs leder Sigvald Hellberg var hverken imponeret eller entusiastisk. Han mente, det var "Tyrkertrø", at man i løbet af få timer skulle kunne nå arbejdspladserne med tryksager. Det var i øvrigt også partipressens opgave, mente han, hvor AICs hovedfokus måtte være på at oprette faglige klubber.⁴⁰

At Urban Hansen ikke havde til hensigt at rette ind efter Hellberg, blev klart, da han blot halvanden måned senere forfattede en udtalelse til AIC fra 9. kreds, som blev vedtaget enstemmigt i kredsens fællesbestyrelse. Den lød:

Paa Baggrund af den sidste Strejkesituation har vi i Repræsentantskabet for 9. Kreds Syd og Nord drøftet de Muligheder, man fra Socialdemokratiets Side har for med større Styrke at imødegaa saadanne Situationer.

1. Vi mener det i høj Grad vil styrke vore Folks Stilling paa Arbejdspladsen, hvis der fra A.I.C. straks udsendes Paroler og konkrete Oplysninger om Situationen og peger i den Forbindelse paa det eksisterende Kartotek over Socialdemokratiske Tillidsmænd paa Arbejdspladserne.
2. Ikke mindst Muligheden for øjeblikkelig Indkaldelse af Møder bør undersøges.
3. Efter en Situations Afklaring vil det være af stor Værdi om der skriftligt eller mundtligt tilstilles vore Folk konkrete Oplysninger om den Maade hvorpaa Strejker eller lign. er forløbet paa de enkelte Arbejdspladser.⁴¹

Hellberg kommenterede udtalelsen på det følgende bestyrelsesmøde i AIC i juni 1946. Han var stadig ikke positivt indstillet – og formentlig heller ikke begejstret for, at bestyrelsens nyeste medlem tyede til resolutioner for at lægge pres på ham. Han anførte, at problemet havde tre sider: for det første var det vanskeligt at få de rigtige oplysninger om en akut opstået situation, fordi folkene på arbejdspladserne ikke holdt

AIC underrettet. For det andet var det teknisk vanskeligt at lade så mange løbesedler trykke med så kort varsel. For det tredje var det vanskeligt at få dem fordelt.

Hellberg var dog i undertal. De fleste øvrige bestyrelsesmedlemmer støttede Urban Hansen – der nok heller ikke var faret så aggressivt frem uden at have sikret sig dette. Alsing Andersen anførte, at trykning af løbesedler kunne Social-Demokraten nok klare. Han, DSFs formand Eiler Jensen og Urban Hansen var enige i, at kontakten til arbejdspladserne måske nok var den sværeste opgave, men også den vigtigste. DSF-sekretær Kai Lindberg mente, man burde oprette et korps specifikt til uddeling, hvilket blev støttet af DSU-formand, Per Hækkerup. DSFs næstformand Einar Nielsen var enig med Hellberg i, at det var teknisk umuligt at dække arbejdspladserne “med de tidligere anvendte Metoder”, og at man derfor burde anvende metoder, der mindede mere om kommunisternes – herunder koncentration om de store arbejdspladser, og Kaj Bundvad var enig. Urban Hansen anførte, at folkene *var* opsatte på at gøre en indsats, og vendte blikket mod AIC for at få retningslinjer – derfor var det naturligvis AICs opgave at udstikke dem. Alsing Andersen erklærede sig enig.

Hellberg anførte, at AIC ikke havde kapaciteten til det arbejde, Urban Hansen ville sætte i gang. Hvis man ville gennemføre det, måtte man overveje at ansætte en medarbejder, der udelukkende beskæftigede sig med klubber og arbejdspladser. Måske troede han, at det ville kølne partiledelsens entusiasme for sagen, da de sammen med DSF sad på pengekassen, men i så fald tog han fejl: Hedtoft var positiv. Han mente, at AIC burde anlægge sit arbejde på “flest mulige Fronter” – og at det naturligvis, hvis man på denne måde ville udvide virksomheden, også ville være nødvendigt at udvide medarbejderstaben.⁴² Det var det foreløbige sidste ord i sagen, men som vi skal se nedenfor, blev der arbejdet videre på den i kulissen.

I mellemtiden fungerede Urban Hansen, sammen med Lars M. Olsen, som koordinator af aktivgruppernes indsats. De to sørgede endvidere for samplanlægning mellem hovedstadens forskellige instanser: Fællesledelsen, AIC, aktivgrupper og de faglige klubbers bestyrelse — at møder i et regi og kurser i et andet ikke blev lagt på samme datoer osv. På formandsmødet i sommeren 1947 meddelte Lars M. Olsen, at samarbejdet mellem vælgerforeningerne og de faglige klubber var godt. Dog manglede der stadig lidt mere aktualitet i arbejdet – han ønskede, i lighed med Urban Hansen, at man ved en akut situation var på pletten og kunne sætte en dagsorden.⁴³

AIC-sekretær

I starten af 1947 var der ikke sket ret meget i AIC. Den eneste, som vist syntes det gik udmærket, var Sigvald Hellberg. Selv om han, på Eiler Jensens forespørgsel, måtte svare, at kontakten til arbejdspladserne ikke var blevet bedre, anførte han, at kommunisternes offensiv i det store og hele var slået tilbage. Den øvrige bestyrelse var ikke overbevist. Den ønskede et større aktivitetsniveau og en bedre kontakt mellem AIC, de faglige klubber, folkene på arbejdspladserne og aktivgrupperne – altså netop det, som Urban Hansen i Fællesledelsens regi fik ros for at facilitere.⁴⁴

Den 25. juni 1947 afholdt AICs bestyrelse så et møde med et enkelt punkt på dagsordenen: ansættelsen af en ny sekretær, hvis primære opgave var “at skabe personlig Kontakt med Folkene paa Arbejdspladserne og i Klubberne og med Hovedvægten lagt paa Arbejdet ’i Marken’.” Desuden skulle den ny medarbejder indhente oplysninger og stemningsrapporter fra arbejdspladserne og se nærmere på spørgsmålet om et centralkartotek over partimedlemmer, så man vidste, hvem der i til-læg var medlem af hvilke organisationer, var fagligt aktive, mv. – i lighed med det kartotek, man havde haft i HIPA-dagene. Det var naturligvis Urban Hansens stilling; den var skabt på grundlag af hans idéer og insisteren. Spørgsmålet var forberedt i Fællesledelsen og AICs arbejdsudvalg forud for selve ansættelsesmødet og blev vedtaget enstemmigt, med start i august.⁴⁵

Igen var det altså netværket, som gav Urban Hansen arbejde. I AICs bestyrelse var han blandt venner, og i Fællesledelsen var hans indflydelse kun overgået af Lars M. Olsens – som også var en ven og tæt samarbejdspartner. I dette tilfælde havde han selv skabt (behovet for) stillingen, men stillinger i partiet og arbejderbevægelsen blev generelt ikke slået op: man rekrutterede folk, man kendte, vidste man kunne stole på, og formodede kunne klare opgaven. Urban Hansen havde til overflod vist sig som en sådan.

Urbans plan

At Urban skabte sin egen stilling skal tages helt bogstaveligt – før vedtagelsen havde han lavet en udførlig arbejdsbeskrivelse. Den er dateret 23. juni, altså to dage for mødet om hans ansættelse fandt sted. Den starter således:

Opgaverne som Kontakt-Mand mellem Partiets forskellige Instanser (repræsenteret ved A.I.C.) og Socialdemokraterne på Arbejdsplad-

Opråb til arbejderne på de danske arbejdspladser fra AIC, 1956. Flyveblad uddelt blandt andet på B&W, hvor der var en stadig kamp om arbejdernes tilslutning mellem kommunister og socialdemokrater. (ABA)

Kommunisterne vil bruge tobaksstrejken til at undergrave fagbevægelsen

Kommunistiske tillidsmænd fra B & W blander sig i forhandlingerne.

Stands det kommunistiske kupforsøg!

Ved de strejkende tobaksarbejders møde i onsdags mødte 3 kommunistiske tillidsmænd fra B&W op og opfordrede de strejkende til at fortsætte ulovlighederne og samtidig udtalte man, at den videre udvikling måtte lægges i hænderne på »situationens generalstab».

De 3 kommunister havde også den frækhed at møde op hos arbejderne for at sætte tobaksarbejdernes hovedledelse ud af spillet.

Det er de samme kommunister, der fandt det helt i sin orden, at strejker i Østberlin og Polen blev kæmpet ned af militæret. I dag vil de være »vejledere» for danske arbejdere.

Skal arbejdernes virkelige interesser varetages af vore organisationer og ikke være katebald for det kommunistiske parti, må alle organiserede arbejdere tage skarpt afstand fra de kommunistiske kupmagere, enten de kalder sig »tillidsmandsudvalg», »situationens generalstab» eller under hvilken anden forklædning, de viser sig i.

Stut op om den demokratiske arbejderbevægelse — og værn om dine interesser.

Afvis kommunisterne, der gennem en menneskealder har godkendt terrorregime, hvor deres meningsfæller har haft magten.

Samling om fagbevægelsen og dens lovlige valgte organer.

Arbejderbevægelsens Informations Central.

serne og i de Faglige Organisationer har jeg tænkt mig maatte være følgende:

1. En forstærket Kamp mod Kommunisterne Fraktionsarbejde i Fagorganisationerne og mod deres Bestræbelser for at lade Arbejdspladserne blive den udslagsgivende Faktor i Arbejderbevægelsens udadvendte Kamp.
2. En dybtgaaende Bestræbelse for at give vore Folk baade Viden, Kamplyst og Fællesfølelse, saa de gaar til Sagen med Styrke, Humør og Opfindsomhed.

Hans opgave skulle først og fremmest være at støtte de socialdemokratiske faglige klubber, der blev anset for hjørnestene i kampen mod kommunisterne på arbejdspladserne (som det naturligvis i bund og grund drejede sig om), og som skulle styrkes med administrativ og organisatorisk hjælp. Dels skulle han hjælpe med at oprette nye klubber, dels assistere de bestående med praktiske funktioner som korrespondance, udarbejdelse af mødeindkaldelser og cirkulærer, hjælp til at arrangere møder og tilrettelægge kurser, mv. Til gengæld skulle AIC have noget tilbage: folk på arbejdspladserne skulle stå i rapport om stemninger, samtaleemner mv. på arbejdspladserne. Udover selv at skaffe sig oplysninger skulle AIC naturligvis også sende information ud til arbejdspladserne i form af flyveblade, pamfletter og pjecer, som blev uddelt af AICs kontaktfolk og aktivgrupperne. Uddelingen kunne ske både ved planlagte begivenheder som f.eks. valgkampe eller agitation for lovforslag, men også, som det hed, i "en aktuel Situation" (en ulovlig strejke eller anden kommunistisk aktion). I tilfælde af sådanne skulle kontaktfolkene kunne indkaldes med kort varsel, så de hurtigt kunne være i stand til at videregive information på byens arbejdspladser, skriftligt eller mundtligt. Kontaktfolkene skulle tillige virke som agitatorer i det daglige ved at tage del i den politiske diskussion på arbejdspladsen, argumentere for socialdemokratiske synspunkter, hverve medlemmer når lejligheden bød sig (ved altid at have en indmeldelsesblanket på sig) og propagandere for Social-Demokraten.

Kontaktfolkene var dog ikke de eneste, der konstant måtte stå til rådighed. Urban Hansen mente, at hans kommende job også måtte bestå i selv at være det, hvis folkene i marken havde noget at henvende sig om. For at lette kontakten og give folk et fast sted at henvende sig, skulle der holdes aftenåbent i AIC en gang om ugen. Her ville Urban Hansen tage imod folk, der havde noget at spørge om eller fortælle. Derudover ville han, så vidt muligt, være tilgængelig telefonisk til alle tider. Han understregede, at den personlige kontakt til de nuværende (og forhåbentlig flere i fremtiden) faglige klubber, tillidsmænd og kontaktfolk var altafgørende.⁴⁶

Succeser og anerkendelse

Urban Hansens konkrete arbejde for AIC har jeg beskrevet andetsteds.⁴⁷ Her skal det blot konstateres, at den plan han havde udstukket, fulgte han nærmest til punkt og prikke. Det eneste ønske, han ikke fik opfyldt, var centralkartoteket. Han kom godt undervejs i Fællesledelsen og sær-

ligt 9. kreds, men andre kredse stejlede, og spørgsmålet faldt efter det kommunistiske kup i Tjekkoslaviet i 1948, hvorefter kommunist- og kupfrygt gjorde, at partimedlemmer blev særligt uvillige til at have deres personlige detaljer opbevaret i et centralkartotek.⁴⁸ "Kartoteks-frygten", var ifølge Kjeld Olesen en naturlig reaktion på besættelsestiden, hvor registre havde hjulpet til mangt en anholdelse af kommunister.⁴⁹ Men den var altså også med til at spolere Urban Hansens plan om at genopbygge det kartotek som man havde haft i hans tid som aktivgruppeformand.

Derimod blev resten af hans arbejde i AICs bestyrelse anset for at være en stor succes. Når en kommunistisk fraktion på en arbejdsplads pakkede sammen og gav op, var ingen i tvivl om, at det var de socialdemokratiske faglige klubbers – og dermed reelt AICs og Urban Hansens – fortjeneste.⁵⁰ Allerede da han havde været ansat i knap et halvt år, blev hans indsats rost som udslagsgivende af den tidligere så modvillige Hellberg i AICs årsberetning:

Som et mærkbart Resultat af Ansættelsen af en 3. Sekretær kan nævnes, at Forbindelsen mellem Kontor og Klubber er blevet bedre, ligesom Rapporter fra Arbejdspladserne indgaar i større Udstrækning end tidligere. Heraf følger, at Kontorets Overblik over de enkelte Klubbers Virksomhed er større, og Muligheden for at sætte ind, hvor det særlig tiltrænges, er forøget betydeligt.⁵¹

Eiler Jensen var enig. Han havde "i al Stilhed foretaget Undersøgelser, der viste, at Urban Hansens Virksomhed havde været ganske nyttig."⁵²

Vurderingen blev gentaget året efter, hvor Sigvald Hellberg igen konstaterede, at ansættelsen havde medført en langt bedre kontakt med de faglige klubber og arbejdspladserne og direkte medvirket til, at man havde kunnet forhindre kommunistiske (strejke-)aktioner.⁵³ Frederik Noll fra de faglige klubbers fællesbestyrelse var enig. Han takkede for den gode "service" klubberne fik af AIC og sagde, at "Ansættelsen af Urban Hansen havde skabt god kontakt og været af stor betydning for arbejdet."⁵⁴ At succesen var Urban Hansens, var heller ikke partisekretær Oluf Carlsson i tvivl om, da han i midten af 1949 skrev i en rapport til det nordiske socialdemokratiske forum SAMAK:

For to år siden skabtes et betydeligt bindeled til klubber og arbejdspladser, da A.I.C.s medarbejderstab udvidedes med en mand, der

skulle have den særlige opgave at tage sig af de socialdemokratiske faglige klubber og arbejdspladserne. Det har betydet langt større fasthed på dette felt.⁵⁵

Omtrent samtidig begyndte netop Oluf Carlsson sammen med Urban Hansen at deltage i møder med de øvrige nordiske partisekretærer og -funktionærer i stillinger, der lignede Urban Hansens, og udveksle erfaringer og oplysninger fra fronten i kampen mod kommunisterne.⁵⁶ Via AIC blev han desuden en del af et vidt forgrenet antikommunistisk netværk i Danmark.⁵⁷

I begyndelsen af 1950 var de fremskridt, som kommunisterne havde gjort på arbejdspladserne i 1945, stort set slået tilbage. AIC mente, at tilbagegangen ikke skyldtes en tilbagegang i kommunistiske stemmer til generalforsamlingerne, men at man (dvs. Urban Hansen) havde fået aktiveret sine egne folk til at møde op og stemme socialdemokratisk.⁵⁸

Ingen tvivl om, at han havde bygget et beredskab op, som fungerede: i marts 1949 ville kommunisterne arrangere en spontan demonstration fra arbejdspladserne til Christiansborg mod dansk tilslutning til Atlantpagten. AIC sendte brev af sted med aftenposten og var i stand til, til næste morgen, at sammenkalde 600 uddelere for, som det hed, "at give dem mundtlig information om Atlantpagten og for at give dem skriftligt materiale til uddeling: "Københavnske arbejdere! Afvis provokationen!", trykt i 40.000 eksemplarer. I AIC's ARKIV)" Det havde været mere end, hvad AIC selv forventede at være i stand til, og man var således trygge ved, at akutapparatet virkede.⁵⁹ At det ikke var en enlig svale, blev bevist i 1950. Den 26. oktober kom meldingen om, at regeringen ville gå af, og da kontaktfolkene kom hjem fra arbejde samme dag, lå der blev fra AIC om, at de skulle indfinde sig om aftenen for at høre H.C. Hansen orientere om situationen – hvilket 450 gjorde, der således kunne sprede ordet videre på arbejdspladserne morgenen efter.⁶⁰

Med etnolog og forfatter til bogen *Mellem storpolitik og værkstedsgulv* Niels Jul-Nielsens ord i den anledning: "Organisationen er funktionsdygtig."⁶¹ At den var det, kunne Urban Hansen roligt tage sin del af æren for.

Var kommunisternes tilbagegang så Urban Hansens fortjeneste? Både og. Det har uden tvivl haft en effekt, at man via klubberne fik sat afstemninger om fagforeningsledelser i system og fik socialdemokrater til at møde op og stemme. At klubberne havde øget deres aktiviteter, og kontaktnettet var blevet knyttet stærkere til AIC, er der ingen tvivl om. Samtidig skal man dog ikke undervurdere, hvor surt kommuni-

sterne gjorde livet for sig selv ved konsekvent at støtte Sovjetunionen – hvilket Hellberg også lejlighedsvis var opmærksom på.⁶² Den Kolde Krigs tiltagen og særligt DKPs støtte til kuppet i Prag i 1948 har ganske givet været en hjælpende hånd for Socialdemokratiet. Kommunisterne havde således tabt terræn alligevel, hvilket også sås på deres politiske stemmetal. Men ved AICs – Urban Hansens – mellemkomst det er formentlig sket i et lidt højere tempo på arbejdspladserne end det ellers ville have gjort.

At han ved sit arbejde for AIC fik positiv opmærksomhed fra partiledelsen, er til gengæld udenfor enhver tvivl. Om kommunisternes tilbagegang rent faktisk var Urban Hansens fortjeneste, er i denne forbindelse ikke så vigtigt, som at de rette folk troede eller mente, at det var det.

“...at kunne knytte de nødvendige kontakter”

Som årsag til Urban Hansens succes, anførte Hellberg at

Det havde vist sig, at Urban Hansen havde ganske særlige forudsætninger for at kunne knytte de nødvendige kontakter.⁶³

Hvad disse særlige forudsætninger bestod i, uddybede Hellberg ikke, men han har formentlig primært sigtet på to ting; Urban Hansens erfaring og dygtighed udi det organisatoriske og hans personlighed. Som det blev berørt i foregående artikel, var han udadvendt og jovial, og dette gjorde ham populær blandt folk, han var i kontakt med.⁶⁴ Hans stil med at drøfte slagplaner over en øl med klubfolkene har formentlig virket en del mere tiltalende end Hellbergs noget stive og korrekte facon.

Journalist og forfatter Poul Smidt, der var formand for DSU i Sundby i 1963-64, fortæller, at Urban Hansen ikke bare var udadvendt, men også utroligt lyttende og hjælpende, når folk var indstillet på at tage hans råd. Til gengæld kunne han også blive meget vred, når de ikke opførte sig, som han forventede. Dette billede bekræftes af bl.a. tidligere kontorchef Københavns kommune Gregers Christensen, tidligere socialborgmester Pelle Jarmer og tidligere forsvarsminister Kjeld Olesen, der i 1956-57 arbejdede for Urban Hansen i magistratens 3. afdeling.⁶⁵ Men det, som ved første øjekast kan forekomme som modstridende karakteregenskaber, er faktisk noget, der ofte følges ad i det, som indenfor træk- personlighedspsykologien betegnes som den *ekstro-*

verte personlighedstype. Der skal ikke mange beskrivelser af Urban Hansen til, før man forstår, at han er en "ren" sådan; den ekstroverte kendetegnes ved et højt energiniveau og stor udadvendthed og blandt positive træk findes entusiasme, varme, selskabelighed og snakkesalighed. Blandt de mindre positive findes tendenser til vrede, dominans, brutalitet og aggressivitet.⁶⁶ Dermed passer han perfekt på det socialdemokratiske lederideal, som den svenske historiker Petra Pauli har identificeret i sin ph.d. om karriereveje og lederidealer i det svenske socialdemokratiske parti og arbejderbevægelse:

Det ledarideal som utformades i arbetarrörelsen kom att kännetecknas av det var tudelat: å ena sidan auktoritärt och dominerande, å andre sidan demokratisk och lyssnande. Den auktoritära och dominerande delen av ledaridealet har använts för att undvika intern splittring och hålla samman rörelsen. Den andra delen – den lyssnande och jämlika – har främst använts av ledarna själva för att skapa samhörighet mellan sig själva och medlemmarna.⁶⁷

Det er i bund og grund en beskrivelse af en ekstrovert personlighedstype. Derfor kan det formentlig heller ikke undre, at undersøgelser viser, at ekstroverte i højere grad end andre personlighedstyper kaster sig ud i politisk og organisatorisk arbejde og oftere har lederpositioner.⁶⁸

Det er forfatterens tese, at årene i AIC nok yderligere fremelskede de mere brutale sider af Urban Hansens ledelsesstil, af to årsager: *for det første* simpelthen fordi han havde succes med at få folk til at "rette ind". Hans arbejde bestod ikke blot i at få kommunisterne til at pakke sig, men også at sætte ulydige partifæller på plads ved at ekskludere dem fra det faglige arbejde og i sjældne tilfælde partiet, eller slet og ret indfinde sig og uddele en opsang (hvilket formentlig ofte har haft form af en regulær skideballe). Det kan jo lyde som noget, der ikke var ret behageligt at blive udsat for, og det var det nok heller ikke. Ikke desto mindre var disse egenskaber anvendelige i arbejdet med klubberne, der blev anset for at være partiets kamptropper på arbejdspladserne. *For det andet* fordi han nu selv var opretholder af disciplinen i et parti, der generelt ikke gik til den opgave med fløjshandsker. Han var skolet i et strengt autoritært parti, hvor man måtte finde sig i lidt af hvert, indtil man selv nåede tilstrækkeligt langt op i rækkerne. Der var han nu. Og som de fleste andre af hans generationsenhed reproducerede han disse former.

Man skal ikke tage fejl: AIC var HIPAs afløser. Som sådan var det

oprettet, og som sådan blev det kørt. Det indeholdt altså også den betydelige disciplinerende funktion, som HIPA havde haft. At AICs arbejdspladsorganisation og metoder ofte var direkte kopieret efter kommunisternes, gjorde ingen en hemmelighed ud af. Og at de to partiers fraktionsarbejde var nærmest identisk har flere dokumenteret.⁶⁹ Materiale fra DKP's faglige sekretariat ligner til forveksling det, der er at finde i AICs arkiv.

Adspurgt om netop partidisciplinen i et interview udtalte Hellberg, i 1950:

Den kendes jo i alle partier, uden den kan arbejdet ikke gøres og den er blot en rimelig indordning under flertallet, saa længe den ikke strider mod ens indre samvittighed.⁷⁰

Man kan så spørge om det så lykkedes: om Socialdemokratiske arbejdere udgjorde en disciplineret "hær", der altid adlød partiledelsens paroler? Så absolut ikke. De, der var aktive i klub- og fagforeningsregi for Socialdemokratiet, gjorde (og hvis ikke, blev de ekskluderet fra arbejdet). Men Niels Jul-Nielsen har dokumenteret, hvordan socialdemokratiske arbejdere ofte gik sammen med kommunisterne i faglige spørgsmål, der vedrørte lokale arbejdspladsproblemer, og hvordan det at få løst disse dagligdags problemer for manges vedkommende vejede tungere end storpolitikken. Det var formentlig som med idealet om arbejderen, der levede hele sit liv indlejret i bevægelsens organisationer. Det gjaldt for de mest aktive. For resten vandt hverdagen over idealerne.⁷¹

I 1953 blev Urban Hansen valgt ind i først Landstinget og ved dettes nedlæggelse samme år i Folketinget. Med dette frasagde han sig en del af sine tidskrævende poster i bevægelsen, herunder formandsskabet i 9. kreds Syd (18. kreds med den ny valglov fra samme år) og dermed repræsentationen i Fællesledelsen (og alle de repræsentantskaber, det gav ham, bl.a. i DSU København), samt sin plads i partiets hovedbestyrelse. Aktivgruppeformand Frank Christiansen overtog kredsformandsskabet og blev ansat i AIC til at aflaste Urban Hansen. Urban Hansens sidste store opgave for AIC var mobilisering af de socialdemokratiske arbejdere mod kommunisterne i forbindelse med storstrejkerne i foråret 1956.⁷²

AIC blev på mange måder hans "kanoniseringspost" indenfor bevægelsen. Det var der, han for alvor tjente sine sporer og høstede stor anerkendelse fra partitoppen. Det var i øvrigt den post, der skulle blive identificeret med ham i mange år fremover, og til dels stadig bliver det.

Yderligere konklusioner

Sidste artikel konkluderede, at loyalitet, flid og organisationstalent bar Urban Hansen frem i partiapparatet.

Urban Hansen var stadig loyal overfor partilinjen og flittig som ingensinde før. Hans indsats i AIC sideløbende med de øvrige partiaktiviteter vidner om det næsten umulige aktivitetsniveau, der var hans (og generelt den ekstroverte personlighedstypes) kendetegn. Organisationstalendet ikke blot beholdt, med udviklede han, både i arbejdet med at konsolidere mere indflydelse i den københavnske fællesledelse, men også i sit arbejde med arbejdspladserne og de faglige klubber der.

Konklusionerne fra foregående artikel holder altså stik – det er ikke fordi noget grundlæggende ændrede sig: loyalitet, flid og organisationstalent hjalp ham stadig opad i bevægelsen. Til gengæld fik det tilføjet en dimension, som nok tidligere også havde virket til hans fordel, men som nu blev slået fast med syvtommerssøm som bærer af hans videre succes: netværket.

Via den københavnske fællesledelse blev han en del af et netværk, der strakte sig langt udover kredsens lokale. Det var ikke blot de øvrige kredsformænd, man kom i kontakt med i Fællesledelsen, men også partiledelsen, der naturligvis måtte være en del af partiarbejdet i hovedstaden. Via sit arbejde for partiet fik han gjort så godt et indtryk på disse, at de sågar fandt at det var en god idé at skabe en stilling til ham i den informationscentral, som i disse år var strengt styret af partiet og bevægelsens absolutte top. AIC var i disse år af uhyre betydning i partitoppens øjne, og en stilling som centralens “mand i marken” fik man ikke, uden at have vist at man var opgaven voksen.

Han nåede efterhånden positioner, der også indebar politisk indflydelse: han fik en forsmag på at formulere politik og en fornemmelse af, hvad det ville sige at fremsætte politiske ærinder med mere end en vælgerkreds i ryggen; i Fællesledelsen fik han en vægtig stemme i alt københavnsk partiarbejde og i AIC det sidste ord over de socialdemokratiske klubber på hele landets arbejdspladser. Dermed var det også på mange områder slut med at holde mund og rette ind: han udstedte efterhånden flere ordrer, end han parerede. Han var skolet ind i et parti med en strikt disciplin, men fremfor kun at adlyde den, var han nu også blandt dem som opretholdt og reproducerede den, til tider på en meget striks facon.

Heri ligger formentlig også noget af brutaliseringen af hans ledelse; hvad han gav videre, var ikke anderledes end, hvad han selv havde fundet sig i – men han var rykket et trin op i maskineriet. På spørgsmålet

om, hvad det var for en type parti, som skabte politikeren, er svaret også sigende for politikerens videre ageren: Socialdemokratiet var (stadig) et stærkt hierarkisk parti der vægtede loyalitet og disciplin. Et parti der skabte partisoldater som Urban Hansen – der nu var en position til at forlange af andre, hvad han selv havde ydet.

Noget af stilen var dog også hans egen, og det er her personligheden får sit manøvrerum og skaber den enkelte politiker. Det var ikke kloner, partiet spyttede ud. Det opfarende temperament, som fulgtes med Urban Hansens udadvendte person, var anderledes end f.eks. den kølige arrogance, som tilskrives hans efterfølger i overborgmesterstolen Egon Weidekamp. De havde det tilfælles, at de ikke fandt sig i vaklen i geledderne. Men de gik forskelligt til at forvalte de samme principper. I sidste ende havde de dog netop disse principper til fælles – uanset hvordan de forvaltede dem. For Urban Hansen og hans generationsenhed adlød man stadig partiet, også når man fik mere indflydelse på, hvad vej det skulle, og fik øget ansvar for, at andre adlød.

Rettelse til sidste artikel: Edvin Dose blev ikke borgmester, men var borgerrepræsentant 1943-63

Noter

1. Iben Bjørnsson, "Urban Hansen I: '...gennem Ild og Vand for Socialdemokratiet'", *Arbejderhistorie* 2:2015: 42-74, s. 44, 48, "The old boys' network", se Iben Bjørnsson, *Arbejderbevægelsens Informations-Central. Socialdemokratiets kamp mod kommunismen 1944-74*. København: SFAH 2012, s. 19-20 (2012a)
2. Astrid Hedin, *The Politics of Social Networks*, Lund University: Dept. of Political Science, 2001, p. 13
3. Hedin 2001, s. 73, 76-77, 101-102, 125, 130-134, 140, 234
3. Hedin 2001, s. 82, 87ff, 103, 109, 115, 120, 134, 140. Se også Iben Bjørnsson, *Norse brothers: Social Democratic anti-Communism in Norden 1945-62*, Ph.D.-afhandling, Københavns Universitet, SAXO-instituttet 2012 (2012b), s. 28-30
5. Generalforsamling i 9. kreds Syd, 1. februar 1946. ABA 1743, 4, Forhandlingsprotokol 1944-47. Optælling, ABA 500, 26, A.II.3, Opgørelse 2. november, HB-møde 18. november 1945, HB-protokol, 5. oktober 1947. ABA 500, 06
6. Bestyrelsesmøde i 9. kreds Syd, 19. juni 1945. ABA 1743, 4, Forhandlingsprotokol 1944-47. Møde i 9. kreds' fællesbestyrelse, 24. februar 1948, bestyrelsesmøde 27. januar, 17. februar og 19. oktober 1948, generalforsamling i 9. kreds syd, 18. august 1948. ABA 1743, 4, Forhandlingsprotokol 1948-51
7. Bjørnsson 2015, s. 52. Alle oplysninger om karrierer taget fra Kraks Blå Bog, diverse årgange
8. Konstituerende møde 11. september samt møde 22. september og 20. oktober 1942. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46. Notits, *Social-Demokraten*, 13. september

1942. Se også forretningsudvalgsmøde i Socialdemokratiet, 17. april 1942. ABA 500, 06, protokol 1938-1949
9. Møder i fællesudvalget efterår 1942, 4. juni 1943, 17. maj 1944, 5. april og 5. december 1945. Møde i fællesudvalget, 6. og 13. december, formandsmøde 13 december 1944. ABA 919, 1, Forhandlingsprotokol 1936-45 og 2, Forhandlingsprotokol 1942-46.
10. Møde i fællesudvalget, 2. juni, 15. august 1945. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46. *Social-Demokraten*, 17. august 1946
11. Se f.eks. drøftelser i fællesudvalget 17. april 1945. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46, formandsmøde, 23. maj 1945. ABA 919, 1, Forhandlingsprotokol 1936-45.
12. Lovudvalgsmøde den 24. samt møde med kredsformand og kasserere den 28. marts, fællesudvalgsmøde 20. april og 28. maj 1946, møde med partiledelsen 24. april 1946. Vedtægter for 1. distriktsorganisation, 28. maj 1946. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46. Møde i fællesudvalget 1. og 14 juni 1946. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1946-50
13. Bestyrelsesmøde i 9. kreds Syd, 16. april 1947. ABA 1743, 4, Forhandlingsprotokol 1944-47. Møde i fællesudvalget, 16. oktober 1946, 31. januar 1947, formandsmøde, 21. februar og 24. april, fællesudvalgsmøde, 21. april og 4 maj 1949, fællesledelsens beretning og regnskab for 1949. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1946-50.
14. Halvårsmøde, 21. november 1947. Fællesudvalgsmøde 21. april 1948. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1946-50.
15. Bestyrelsesmøde i 1. distriktsorganisation, 27. januar 1950, forretningsudvalgsmøde sst. 15. marts og 12. maj 1950, delegeretmøde, 16. april 1950. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1946-50 + 1950-53
16. Generalforsamling, 9. kreds, 1. marts 1944. ABA 1743, 3, Forhandlingsbog 1941-44
17. Jørn Henrik Petersen, Klaus Petersen and Niels Finn Christiansen (red.), *Dansk Velfærdshistorie, Bind III: Velfærdsstaten i Støbeskeen*, Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2012, s. 232-233
18. Bestyrelsesmøder i 9. kreds, 3. maj 1939, 11. november 1941, 13. januar 11. august 1942 og 8. juni 1943. ABA 1743, 3, Forhandlingsbog 1935-41. Møde i fællesudvalget den 20. oktober 1942, 4. juni 1943. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46.
19. *Rigsdagstidende. Forhandlinger i Folketinget 1942-43*. København: J.H. Schultz, 1943, sp. 1045, 1089, 1139, 1147; *Rigsdagstidende. Forhandlinger i Landstinget 1942-43*. København: J.H. Schultz, 1943, sp. 428, 431, 433; *Lovtidende for Kongeriget Danmark for 1943*. København: J.H. Schultz, s. 172; *Københavns Kommune 1940-1955*. Københavns kommunalbestyrelse, 1957, s. 332
20. Bjørnsson 2015, s. 63-64
21. Møde i fællesudvalget, 17. februar 1944. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46. Bestyrelsesmøde i 9. kreds, 29. februar 1944. ABA 1743, 3, Forhandlingsbog 1941-44
22. Fællesudvalgsmøde på Rådhuset, 14. marts 1944. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46.
23. Møde i fællesudvalget, 17. maj, 16. august og 6. december 1944. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46.
24. Møde i fællesudvalget. 25. november 1943. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46. Bestyrelsesmøde i 9. kreds Syd, 26. januar 1945. ABA 1743, 4, Forhandlingsprotokol 1944-47
25. Social-Demokraten, 14. august 1945. Møde i fællesudvalget, 4., 15., 20., 29. august og 1. september, halvårsmøde 13. december 1945. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46.

26. Møde i fællesudvalget, 3. september 1946, 19. marts, 27. maj, 17. juni, 18. august, 5. og 21. november 1947, 3., 15. marts, 16., 21. april, 15. juni, 25. juli 9. og 22. august, og 1. december 1948, halvårsmøde, 24. juni, fællesudvalgsmøde 3. og 18. oktober 1949. For en oversigt over udvekslingerne, se fællesledelsens beretning og regnskab for 1949, ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1946-50.
- Bestyrelsesmøde i 9. kreds, 27. september 1948.
27. Forretningsudvalgsmøde 1. distriktsorganisation, 15. marts 1950. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1946-50.
28. Rapport af Urban Hansen, 1946. Uregistreret, ABA
29. Rapport af Urban Hansen, 1946. Uregistreret, ABA
- 30- Rasmus Mariager og Klaus Petersen, "Socialdemokratiet og forholdet til DKP under den første kolde krig", *Arbejderhistorie* 1, 2004: 55-76, s. 58-59, Niels Jul-Nielsen, *Mellem storpolitik og værkstedsgulv. Den danske arbejder – før, under og efter den kolde krig.* København: Museum Tusulanum 2004, s. 142-147, Bjørnsson 2012, s. 22-25
31. Generelt herom se særligt Hans Kirchhoff, "Vor eksistenskamp er identisk med nationens kamp – Om Socialdemokratiets overlevelsstrategi under besættelsen", *Årbog for Arbejderbevægelsens Historie.* København: SFAH, 1994: 13-63, Wium Olesen, Niels. "Med Loven – Imod Diktaturet! Socialdemokratiet under besættelsen" *Partier under pres – demokratiet under besættelsen.* Red. Joachim Lund. København: Gyldendal, 2003: 21-65
32. Bestyrelsesmøde i 9. kreds. Syd, 15. maj 1945. ABA 1743, 4, Forhandlingsprotokol 1944-47
33. Brev fra Urban Hansen til HC Hansen, 31. oktober 1945. ABA 37, 13, Korrespondance ført fra finansministeriet, 1945, efterår
34. Formandsmøde 29. oktober 1946. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1946-50.
35. Fællesudvalgsmøde, 29. august 1945. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46.
36. Skrivelse til aktivgrupperne, 14. september 1945. ABA 522, 1, 7. Bjørnsson 2012, s. 30
37. Møde i fællesudvalget, 17. april, 10. og 20 november 1945. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1942-46.
38. Bjørnsson 2012a, s. 33
39. Bestyrelsesmøde i AIC, 3. april 1946. ABA 522, 41, protokol 1944-1948
40. Bestyrelsesmøde i AIC, 3. april 1946. ABA 522, 41, protokol 1944-1948
41. Møde i 9. kreds' fællesledelse, 24. maj 1946. ABA 1743, 7, forhandlingsprotokol 1944-1953.
42. Bestyrelsesmøde i AIC, 7. juni 1942. ABA 522, 41, protokol 1944-1948
43. Halvårsmøde i fællesudvalget, 17. juni 1947. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1946-50.
44. Bestyrelsesmøde i AIC, 27. januar 1947. ABA 522, 41, Protokol 1944-48
45. Bestyrelsesmøde i AIC, 25. juni 1947, ABA 522, 41, Protokol 1944-48, Aksel Olsens referat, samme dag. ABA 522, 47, Udvidelse af AIC's virksomhed 1947. Om kartoteket i HIPA/aktivgrupperegi, se Bjørnsson 2015, s. 56
46. Redegørelse af Urban Hansen, 23. juni 1947. ABA 522, 47, Udvidelse af AIC's virksomhed 1947
47. Bjørnsson 2012, særligt s. 43ff
48. Bestyrelsesmøde i 9. kreds syd, 22. april, generalforsamling 18. august 1948. ABA 1743, 4, Forhandlingsprotokol 1948-51. Fællesudvalgsmøde 3. marts, formandsmøde 15. marts 1948. Halvårsmøde, 1. december 1948. ABA 919, 2, Forhandlingsprotokol 1946-50.
49. Interview med Kjeld Olesen, 3. november 2014
50. "Arbejderbevægelsens Informations-Central's virksomhed i året 1948" ABA 522, 41, Protokol 1949-1954

51. AIC's årsberetning for 1947. ABA 522, 41, Protokol 1944-48
52. Bestyrelsesmøde i AIC, 19. januar 1948. ABA 522, 41, Protokol 1944-48
53. Bestyrelsesmøde i AIC, 29. januar 1949. ABA 522, 41, Protokol 1949-1954
54. Bestyrelsesmøde i AIC, 29. januar 1949. ABA 522, 41, Protokol 1949-1954
55. "Midler og veje til bekæmpelse af splittelsen i arbejderbevægelsen" Redegørelse af Oluf Carlsson, 1949. ABA 500, 514, 8
56. Bjørnsson 2012b
57. Bjørnsson 2012a, kapitel 5
58. bestyrelsesmøde i AIC, 30. januar 1950, "Arbejderbevægelsens Informations-Central's virksomhed i året 1950". ABA 522, 41, Protokol 1949-1954
59. "Arbejderbevægelsens Informations-Central's virksomhed i året 1949", bestyrelsesmøde i AIC, 30. januar 1950 ABA 522, 41, Protokol 1949-1954. Se også referat af fællesmøde med klubberne, 3. marts 1951. ABA 1077, Protokol I
60. "Arbejderbevægelsens Informations-Central's virksomhed i året 1950" samt bestyrelsesmøde 29. januar 1951. ABA 522, 41, Protokol 1949-1954
61. Jul-Nielsen 2004, s. 146
62. AIC's årsberetning for 1947. ABA 522, 41, Protokol 1944-48
63. Bestyrelsesmøde i AIC, 30. januar 1950. ABA 522, 41, Protokol 1949-1954
64. Bjørnsson 2015, s. 58
65. Interview med Kjeld Olesen, 14. januar 2013, med Pelle Jarmer 14. marts 2013 og med Gregers Christensen 2. september 2014. Mailkorrespondance med Poul Smidt, december 2015.
66. McCrae, Robert R. & Oliver P. John, "An Introduction to the Five-Factor Model and its Applications", *Journal of Personality* 1992 (2): 175-215, Mondak, Jeffery J., *Personality and the Foundations of Political Behaviour*, Cambridge University Press, 2010
67. Pauli, Petra. *Rörelsens ledare: Karriärvägar och ledarideal i den svenska arbetarrörelsen under 1900-talet*. Ph.d.-afhandling, Göteborgs Universitet, Institutionen för historiska studier, 2012, s. 176
68. Caprara, Gian Vittorio and Michele Vecchione, "Personality Approaches of Political Behavior", *The Oxford Handbook of Political Psychology*, 2. ed., Leonie Huddy, David O. Sears, and Jack S. Levy (Eds), Oxford University Press, 2013: 23-58, s. 29-30, 40-41, Winter. David G., "Personality Profiles of Political Elites", sst: 423-458, s. 439-441, McCrae, Robert R., James F. Graines and Marie A. Wellington, "The Five-Factor Model in Fact and Fiction", *Handbook of Psychology, Personality and Social Psychology*, 2. ed., Irving Weiner, Howard A. Tennen, & Jerry M. Suis (eds.), John Wiley & Sons 2012: 65-91, s. 66, Alan S. Gerber, Gregory A. Huber, David Doherty and Conor M. Dowling, "Disagreement and the Avoidance of Political Discussion: Aggregate Relationships and Differences across Personality Traits", *American Journal of Political Science*. 2012: 56 (4): 849-874, s. 853, 870, Jennifer Wolak and George E. Marcus, "Personality and Emotional Response: Strategic and Tactical Responses to Changing Political Circumstances", *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 2007: 614 (1): 172-195, s. 180
69. Bjørnsson 2012a, s. 51-52, Mariager og Petersen 2004, s. 66, Jul-Nielsen 2004, s. 76ff.
70. "Frihedstanken er det første og det sidste", *Politiken*, 20. august 1950. ABA 233, Hellberg, Sigvald
71. Bjørnsson 2015, s. 51
72. Bjørnsson 2012a, s. 46-48

Abstract

Iben Bjørnsson: *Urban hansen II: Being able to make the right contacts.*”
Part II. Arbejderhistorie nr. 2 2016, pp. 4-32.

This is the second article about the early career of Urban Hansen, who was to become Lord Mayor of Copenhagen in 1962.

During and after WWII, Urban Hansen established a position in the Social Democratic Party in Copenhagen, which rendered him increasingly influential. His work and ideas for promoting and activating the party in the workplaces eventually gave him a job in the anti-communist party organisation AIC, in which he became the main figure in the Social Democratic Party's fight against communism in Denmark, and hence, popular with the party leadership.

His story serves, once again, to show how power was gained in the Social Democratic Party; loyalty, hard work and political or organisational talent was still a valuable currency. But another important factor is added: the network. In order to progress, the right people have to notice the work you do.

The series have been extended, so this is now article 2 of 3.

Iben Bjørnsson
mag.art., ph.d. i historie
ibenbjornsson@gmail.com